

MAGYAR KURIR

Indult Bétsből, Kedden November' 18 - dik napján, 1817-dik esztendőben.

B é t s.

Graetzből ezeket közlik a' Bétsi Udv. újságlevelék: —“

„E' hónap' 6-dikán a' mári redout-bált követett napon estve közönségesen megvilágosittatva valának a' belső város 's a' külső városok, mellyeket ő Felségek is, sok hintók által kísértetvén nagy sokaságú népnek viva t kiáltozásai között megszemlélni méltóztattak. Gazdagsága, jó izlésü rajzolatja 's elmés által-látszó irásai által különösen megkülömböztette magát a' János ő Cs. Fő Hertzegségé' szállása, a' hol egy magából sok ezer sugárokat széllyel szóró nap ezen irást mütatta: *Aller Ehren ist Oesterreich Voll.* Nagyon szépek voltak továbbá, az ország' házának Gothusi homlokoldala, a' Báró Mandel-ház, a' Kommandirozó ház előtt egy ditsőség-kapú, 's több mások. — 8-dikban Császár ő Felsége külömbkülömb közönséges épületeket 's intézeteket a' biblióthékát, lyceumot, convictust, fegyveresházat, büntető házat; Császárné ő Felsége pedig az Ersébet klastromát, a' Báró Dü Beiné aszszonyi nevelő házat, a' közönséges betegek 's tébolyodottak házat, 's a' Johanneumot másod izben, méltóztatták a' magok figyelmetességekre. Ezen napon délután Felséges Aszszonyunknál a' Dicasteriumoknak 's egyéb tisztviselői karoknak aboz illő pompás bemütattatása ment véghez. Koronaörökös ő Cs. Fő Hertzegsége a' nyomorékok' házának megszemlélésére fordította kegyes szívüségét.

Császár ő Felsége 8-dikban délelött elébb a' dohány és stempel vámi administratziókat 's azután a' Johanneumot tisztelte meg látogatásával, ezen institutumnak minden osztályait 's tárgyait figyelmetesen megnézegette, 's felséges nevének az institutum' emlékezetkönyvébe való belirása által azt ditsőségesebbé tenni méltóztattott. Különös 's örvendező figyelmetességet fordított ő Cs. K. Felsége a' hazai fábrikák' és mivek' nézés végett kitett szerzeményeikre, kijelentvén, hogy melly atyai indulattal viseltessék ezeknek mind nagyobb-még-nagyobb virágzásra lejendő juthatások eránt. A' haza szeretett Attyának ezen vizsgálódásai 's mindenütt megbizonyított szorgalmatoskodása egész elevenséggel benyomták az ő Felsége szíve' jóságának jeleit, 's az első thronushoz ily méltó emberi lebozsátkozásnak 's jóságnak örök emlékezetét hagyták hátra. — 9-dikben az egész napot Országlási foglalatosságra fordította a' templomi ájtatosságnak elvégzése után ő Cs. K. Felsége: estve pedig Császárné ő Felségével 's a' Cs. Fő Hertzegségekkel ismét a' kétszeresen megvilágosittott theatromba menni méltóztattott, a' hol dob 's trombitaharsogások 's a' sokaságnak örvendező kiáltásai által tiszteltettek. — 10-dikben a' Könyörülő Barátok klastromát, ispotályát, a' Polgári ispotályt, 's az Ersébet-Apátza-klastromát szemléltette meg Császár ő Felsége: valamint szintén Császárné ő Felsége a' nyomorékok' házat; Koronaörökös ő Cs. Fő Hertzeg-

sége pedig a' Dü-Bein Báróné aszszony nevelő házáat. — Ezen napon estve késő éjjelig folytatta ő Császári Felsége az audientzia-adást. — Ugyan ő Felsége 11-dikben Hertzeg Hohenzollern től kísértetvén minden *Graetzben* lévő kaszarmákat megjárta; minden szobákat meg szemlélt. Császárné ő Felsége előbb a' karton-fabrikát azután a' Rendek' fegyveres házáat tisztelte-meg látogatásával. Koronaörökös ő Cs. Fő Hertzegsége ugyan ezen napon a' Könyörülő Barátok' klastromának, ispotályának, 's ezen egész institutumnak minden jóltévő intézeteit méltóztatta a' maga kegyes figyelmetességére; még a' betegek' számára való ételeket is megkostolta az üstökből, 's meglegedésének kegyelmes bizonyítása mellett 300 forintokból álló segédelmet hagyott hátra.

Császár ő Felsége 12-dikben a' Kormányozószék' Tanácsában, Felségesaszszonyunk pedig Koronaörökös ő Fő Hertzegségével egygyütt a' *Mária-Hülfi* épületben 's templomban jelentek-meg.

Koronaörökösünk ő Cs. Fő Hertzegsége múlt Vasárnapon délután Graetzből Bétsbe kivánt jó egészségben visszaérkezett.

* * *

A' *Bétsben* találtató Helvétziai vallást-tartó gyülekezet' Elöljárói e' hónap' 2-dikán tartott Reformatziói' 's Türedelmi jubileumnak innepét azzal is nevezetesíteni kívánván, hogy a' szegényeknek minden vallási külömbség nélkül való segítettésére az isteni tiszteletnek végződése után alamisnát gyűjtsenek össze, az így bejött 2100 forintokból álló sumrát, három egyenlő részekben, a' Szegények' institutumának, a' Könyörülő Barátoknak, 's az Ersébet Szerzeteseinek adták.

* * *

Bruckban a' Leytha mellett Oktober' 6-dikán Alsó Austriának ezen Negyede a' legszebb 's a' jutalmat legérdemlőbb tsikók' előmútatását tartotta; 's

37 olyan szépségű tsikók mutatattak elő, mellyek közzül alig lehetett meghatározni a' legszebb három tsödör és három kantza tsikókat, 's mellyek közzül amazoknak tulajdonosaik husz-husz, ezeknek tulajdonosaik pedig öt-öt pengő aranyokkal jutalmaztattak-meg. Az ilyen jutalom-nyerő tsikókra nézve szükséges feltétel az, hogy Császári Tsödöröktől szármoz'tak legyenek.

Frantzia Ország.

A' Király Nov. 5-dik napján kinyitotta pompás czeremoniával a' két Kamarák' üléseit, ily beszédet intézvén hozzájuk a' thrónusból: —

„Uraim! utóbbi üléseiteknek kinyitásokor azon reménségekről beszéltem vala hozzátok, mellyeket nékem a' Hertzeg Berry megházasodása adott vala. Ámbár az isteni gondviselés bennünket azon jótól, mellyet nekünk ajándékozott vala, nagyon hamar megfosztott, abban mindazonáltal kívánságaink' jövendőbéli betelyesedésének zálogát tsakugyan szemlélhetjük. —

Az a' Szent Székkel való Alkú, melyről néktek tavaly jelentést tettem vala, megköttetett. Ministereimre bíztam, hogy a' midőn ők ezt Uraságtokkal közleni fogják, egy törvényprojektomot is terjeszsenek előtökbe, melly megkivántatik arra, hogy ezen Alkunak azon intézetei, mellyek azt elfogadható tulajdonságuk, törvényhozói meghatározatást kapjanak, a' Constitutziónak aktájával, az Ország' törvényeivel, 's a' *Gallicana* Szentegyház' szabadságaival, mint Öseink legbetsesebb örökségeikkel, egygyeségbe helyheztettessenek, tudniillik azokkal a' szabadságokkal, mellyeknek megöriztetésére Szent Lajos 's az utánna következők oly szentül figyelmeztek, mint alattvalóiknak boldogságára. —

„Az 1816-dik esztendőbéli aratásnak tulajdonsága megtsalta reménségemet; népem' szenvedései nékem sok keserűsé-

get okoztak: mindazonáltal megilletődéssel szemléltem, hogy ő ezt majd mindenütt nagy magamegtagadással türte; és ha szintén találtattak is némely helyek, a' hol az emberek magokat e' miatt lázadásra vétettetni engedték, a' rend tsakugyan mindenütt hamarsággal helyreállított. Nékem, hogy az idő inségeit enyhithessem, nagyon kellett iparkodnom, 's a' kintstár által rendkívül való áldozatokat kellett tétetnem, mellyeknek laistroma előtökbe fog terjesztetni, 's az a' buzgóság, melly benneteket a' köz jóeránt lelkesít, semmit kételkedni nem enged az eránt, hogy ti ezen előre el nem látott költségeket helybe fogjátok hagyni. Az ideji aratás az Országnak nagyobb részében kielégítő volt: hanem némely, helyen helyen való inségek, 's az a' szerentsétlenség, a' melly szőlős hegyeinket érte, tsakugyan még is oly szükségekre fordítják atyai gondoskodásomat, mellyeknek elhárítása tőlem, a' ti együtt való munkálódástok nélkül meg nem eshet. —

„Megparantsoltam, hogy a' bekövetkező esztendőre kívántató költségeink 's jövedelmeink laistromát terjeszszék előtökbe. Ha azok a' terhek, mellyek a' békességkötésekből 's azon keserülésre méltó hadakozásból vették származásokat, melynek ezen kötések vetettek véget, még most semmi kissebbedést nem engednek is a' ti előbbeni üléseitek által meghatározott adófizetésekből: tsakugyan vigasztalásomra szolgál annak meg gondolása, hogy azon kiméllések által, a' mellyeket jóvallottam, feloldoztattattam azon kéntelenség alól, hogy ezen adófizetéseket nevelnem kellene, és hogy egy annál kevesebb költsönözés, mellyet ezen Kamara a' múlt ülésekben meghatározott volt, az esztendőnek minden szükségeire elégséges fog lenni.

„Azok az egygyezések, mellyeket én

az 1815-dik esztendőben aláírtam, olly resúltátumokat vonván magok után, mellyeket ekkor előre ellátni nem lehetett, újabb alkudozásokra való lépést tettek szükségessé. Jó kimenetelét várhatjuk mindezeknek, és azt is, hogy azon feltételek' helyébe, mellyek a' mi erönket igen nagyon felyül haladják, olyanok fognak helyheztedődni, mellyek az egyeneséghez, 's azon áldozatoknak kitelhetőséghez lesznek mérsékeltetve, a' mellyeket ugyan az én népem állandó eltökéltettséggel megteszen, 's a' mellyeket az én ő eránta viseltető szeretetem ugyan meg nem szaporithat, de a' mellyek azonban újabb jusokat adnak néki az én háládatosságomra 's minden nemzetektől való betsültetésre. —

„Az elfoglaló ármádákra nézve kívántató költségeknél egy ötöd része, mint azt nektek a' ti utóbbi üléseitekben jelenteni szerentsém volt, elenyészett, 's nem meszsze van már az az idő is, hogy azt reménlenünk szabad legyen, hogy az én Országlószékemnek böltsessége és hatatósága, az én népemnek szeretete és bizodalma, 's a' Monárkkáknak barátsága által, ezen terheink egészen meg fognak szünni, 's a' mi hazánk ismét vissza fogja a' nemzetek között azt a' rangot és fényességet kapni, melly a' Frantziákat az ő vitéségeikért 's az ő szerentsétlenségeik között kimutatott magokviseletekért illeti. —

„Hanem, hogy ezt a' tzeltni elérni lehessen, most van ám szükség arra, hogy a' nép a' thronussal egygyet értsen, melly az az erő, a' melly nélkül a' Státus' hatalma soha sem ér semmit. Mennél erősebb ez a' hatalom, annál kevesebb szüksége van arra, hogy erejét mütassa. Az a' mód, a' mint azok, a' kikre én a' magam hatalmammal való élést bíztam vala, annak, a' törvényekkel megegyezőleg hasznát vették, megmütatta, hogy nem

méltatlanúl biztam azt reájok. Azonközben örvendek, hogy előre is tudtokra adhatom, hogy a' Profosz (Prevot) ítélőszéket, annál tovább fenntartani, mint törvényesen meghatározott vala (December' utolsó napján túl) nem tartom szükségesnek. — (A' többi következik).

* * *

Annak az ifiúnak, a' ki magát Dauphinnek vagy a' XVII-dik Lajosnak nevezi, mint mondják az ő tulajdon keze' írásaiból bizonyos summázatokat szemeltek ki a' Londoni levelek, oly megjegyzéssel, hogy a' gonosz fiúnak ezen írásai is az ellene indított perhez tartozó Akták közzé mellékelve volnának. Itt következnek némelyek ezen Aktáknak szávaikból: —

„*Navarrai Károly* külömbkülömb testi jegyek által is iparkodik megmutatni azt, hogy ő légyen az igaz Dauphin. Erössíti, hogy most is bal térdén hordozza azon sebnek helyét, mellyet a' XVI-dik Lajos' fijának térdjén egy kelés okozott volt, a' mellyet egy lántzettával kivágtak. Hasonlóképpen látszik, mint maga erössíti, a' bal pofáján annak a' marásnak nyoma, mellyet egy tengeri nyúl ejtett rajta. Vannak még, így szoll, egyéb próbák is, mellyekről lehetetlen volna a' Dauphinen kívül valakinek valamit tudni. Ilyen példának okáért a' Thüilleriában az a' hely, a' hova a' XVI-dik Lajos számára valamelly depositum be van ásva. Gyermeksége' idejéből külömbkülömbféle környülállásokat beszéll elő. Beszélli, hogy egyszer valamelly tiszt azt erössítvén, hogy őtet valamelly gyermekjátékban meggyőzte volna, ő így felelt a' tisztnek: *Hallja az Ur, tudja-meg azt, hogy tsak a' játékot nyerte-meg, de engem' nem győzött-meg.* Holmi afféle környülál-

lásokat is hord elő, mellyek a' Királyné, ennek komornája Tourzet aszszony-ság, 's a' Dauphin közt fordultak elő. A' maga attyának (így nevezi XVI-dik Lajost) megölettetéséről sokat historizál meg pedig felindító érzékenységgel. Erössíti, hogy az ő első felkenettése a' Király' megölettetése után haladék nélkül véghez ment a' Királynénak, a' magatestvérének (így nevezi a' mostani Angouleme Hertzeget), 's a' XVI-dik Lajos testvérének Ersébetnek jelenléteben; és hogy a' misemondó Pap az ő fejére az Evangyélium után egy Koronát tévén, ő azzal felment valamelly thrónusforma alkotmányra, mellyet ezen alkalmatosságra készítettek vala. A' Simon kegyetlen magaviseletéről is sokat beszéll, 's ennek feleségét bizonyságul hívja a' gyógyulhatatlan nyomorékok házából, sok másokkal egygyütt, kik még most is életben vagynak. Beszélli, hogy mikor őtet a' polgári tanáts' (municipalitas) Agensei a' maga annyának karjai közzül (így nevezi a' megöletett Királynét) kiragadták, hogy külön helyre zárják, 's ő ezektől azt kívánta, hogy a' Fidelle nevű kis kutyáját engedjék-meg nálla lenni, Simon ekképpen felelt néki haragosan: *Mire neked a' kutya, te magad vagy az én kutyám!* Ennek 's több efféle anekdotáknak Madámot (Angoulémet) hívja bizonyságul az ifjú, 's úgy szoll rolla, mint testvér hugáról. Azt mondja, hogy ő 1795-ben a' maga fogságából ellopattatván, a' Vendébe vitetett. Historiájának legnevezetesebb környülállását teszi az ő Anglus Király' eleibe Hertzeg Bouillon által lett bevezettetése: — „Engem' a' Király (így beszélli-le ezen dolgot maga a' fiú) nagy jósággal fogadott, 's nékem a' nevezett Hertzeggel 's La-Tour és Bouverie urakkal együtt önnön kastélyában rendelt szállást. Más nap' ilyen szovakkal mutatott-be maga Monsieurnek

a' Frantzia Régensnek: — „Nézze uram ötsém a' maga testvére' a' XVI-dik Lajos' Királyi Martyr fiját. — Monsieur így felelt: „Az ő hasonlatossága ugyan szembetünő: mind azonáltal, azt hogy a' volna, kinek magát kiadja, semmi bizonyágát nem látom.“ — Hogy hogy (így kiáltottam én fel) Uram Bátyám ő Felségének jelenlétében, ki nekünk a' maga országában menedéket enged, meri a' maga szerentsétlen Battyának vérét megtagadni, 's igaz jussalbiró örökösét elvetni.“ — „Azt (erre így felelt Monsieur) hogy én XVI-dik Lajosnak testvére ne légyek, nekem senki se' mondhatja.“ — *Harmadik Györgynek* ábrázatjatezen szóknak hallására befestvén a' boszszankodás, kérte Monsieurt, hogy távozzék-el, 's engem' a' szívéhez szorítván, így kiáltott fel: — „Szegény árva, a' ki ily sok szerentsétlenségek szenvedése után még a' te rokonaid között sem találhatsz egy barátira! —

„Midőn végezetre az 1801-dik esztendőben a' Respublika' seregei mindennütt győzedelmeskedtek volna (így folytatja szavait a' hamis Dauphin) én ekkor La-Tour úrral Lyonon által Olasz országba vettem útam, 's *Romában* egyenesen a' Pápához szállottam-be, a' kinél tízennégy napokig maradtam. Midőn VI-dik Piusnak (*) beműtattak, így szollott ő Szentsége az ott közel álló Madám Viktoriához: — „Megesmeri-é Madám ezen ifjú urat a' XVI-dik Lajos' fijának lenni?“ — Madám Viktoria, az Abbè Maury és több más Fő Papok jelenlétében lábaimra borúlván, így kiáltott fel: — „Úgy vagyon Uraim! én ezt nem tagadhatom; ő a' Korona' Örököse!“ — Én bal kezemet az ő felemelésére kinyújtottam 's VI-dik Pius engem' a' maga palotájában felkent a' Királyságra, fejemre tette a' Koronát, 's én felmentem a' szá-

momra készen lévő thrónusra. — XVI-dik Pius így szollított-meg: Uram Ötsém futva megy' a' thrónusra! — „Én így feleltem: El ne mulassa Szent Atyaságod az időt, hogy Misét olvasson. Már én kétszer kenettetem-fel. Hány versben kell még ezen czeremóniát megújítanunk, hogy Öseim thrónusára felléphessek?“ — A' Pápa semmit se' felelt ezen szavaimra; én így szolltam: Tudja-é Atyaságod, hogy én Frantzia vagyok? — Madám Viktoriának árviz' módjára könnyveztek szemei. Azután ebédhez ültünk a' Pápánál. Én az ő jobb, 's La Tour a' bal keze felől; Madám alább; Abbè Maury leg alól. — Elő hozza azon XVII-dik Lajost, a' ki *Chalonsba* fogságra tétetett, 's azt erősíti, hogy ezt az ő barátjai tsak azért fogatták volt el, hogy ő rolla a' Politzia figyelmetességét más felé vonhasák. Hoszszasan elő beszéli továbbá, hogy azután miképpen ment Párisba; miként esmerkedett-meg Cadouballal, Pischegrüvel, Moreauval; miként fogattatott-el 's küldetett a' St. Denisben lévő Koldusok házába; a' honnét való kimenekedése 100 Lajos-aranyába került; miként segítette *Fouche* által; miként esmerkedett-meg a' Párisban volt Amériki Követtel Jeffersonnal, a' kitől az Amérikába való menetelre passust kapván az Egygyesült Státusok' szolgálatjában Pattyantus Hadnagyságra lépett; 1805-ben a' *Troubadour* nevű hajón Londonba ismét vissza jött; Bouverie úr által Hertzeg Bouillonhoz vitetett; a' St. Jamesi kastélyban néhány napokig lakott, a' hol azt tudakozta tőlle a' Király: hogy látta-é a' maga atya' testvéreit, a' Frantzia Princzeket? — melyre ő így felelt: *Tudja Felséged, hogy mitsoda okok akadályoztatnak ebben engem.* Végezetre Frantzia országba vissza jöven, fogságra tettek, 's a' többi.“

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Mohátsról November' 5 - dikén.
Ezen privilegiált Mező-városnak Katholikus, N. E. Görög, és Reformatus lakosai egyesülve esedeztek volt Fels. Urunk előtt, hogy engedtetnék - meg nékik az, hogy ők a' magok kebeleiben, mind a' Tudományok' Fundusának, mind az adózóköznépnek megterhelése nélkül egy kisebb Kir. Gymnasiumot vagy is olyan Oskolát állíthassanak-fel, a' város költségén, mellyben a' 4 Grammatikai Klaszsisok taníttatnának. Felséges Urunk ezt ö nékik vele született kegyelmessége, és Népeit minden módon boldogítani kívánó indulatja szerént megengedte, és e' f. e. Nov. 4-dikén az említett Oskoláknak felnyitása ékesen, és szép rendel meg is történt. Ugyan is Fő Tiszt. *Pendl János Nepomuk* úr a' Minoriták Szerzetének Tagja, a' Tiszt. Tudományoknak és Filozofiának Doktora, a' Theologiának Licentiatusa, mint éppen most kinevezett helybeli Director Szent Misét tartott, és a' Szent Lélek segítségül hívattatott. Az istentisztelet ezenkívül kellemetes mu'sika, és mozsarak durrogása díszesítette. Ezután az Oskolai Ifjuság Klaszsisokra osztatván, és az Oskolai Törvények közönségesen felolvastatván, ugyan a' tisztelt Director úr a' környülállásokhoz képest egy rövid és velős beszédet tartott a' Professoroknak, és a' Minorita Szerzetből való Tiszt. Férfiaknak karikájában; mellyre Titt. *Bedöts János* Városi Notarius úr a' Betsületes Magistratusnak közepében hasonló nyelven, és fontossággal felelt. A' tanuló Ifjuság között pedig örök emlékezetnek okáért rozs-ból sültt kenyér osztatott-ki, és Felséges Urunknak, 's minden Tudományok Pártfogóinak virágzó egészségéért vig *Éljen*

kiáltások harsogtak. *Mohátsra* nézve ezen történetnek az a' haszna van, hogy az élelem meg fog oltsódni, és az oda tsoportozó Tanulóságnak tartása mellett a' lakosoknak magoknak is könnyülni fog élelmekmódja. A' Tanulók ellenben a' Deák nyelven kívül a' Magyar, Német és Illyriai Nyelvben gyakorolhatják magokat. A' Gymnasiumnak Instellatziója a' jövő 1818-dik esztendőben eső Januariusban fog történni.

E r d é l y.

Felséges Urunknak és Aszszonyunknak még Erdélyben tett utazásokkor a' *Nagyagi* Arany-bányában létekről tsak most kapván környülállásosabb tudósítást ezt a' több hasonló tárgyakról jött tudósításokkal öszve foglalva közöljük.

Nagyagon még Septemberben voltak ö Felségek. Nevezetesen pedig annak a' hónapnak 24 dike az, melly örök emlékezetben fog az idevalók előtt maradni. Ugyan is az ezen napi pompa az azt okozó dolognak méltóságához lévén alkalmaztatva olly fényessé lett ez a' nap, melly a' leg emlékezetesebb napoknak sorában méltán helyet foglalhat. Már reggeli 7 órakor öszve gyültek mind a' 400 Bányászlegények, bányászi öltözetekben, és zászlójokat ezenkívül a' bányász-mesterségnek tzimereit, t. i. sulykot 's vasrudakat vivén magok előtt, mu'sika zengedezése alatt ö Felségeknek fogadására két sorba kiállottak. Tizenkettőt magok között egy Bányász Tisztel egyetemben a' Bányahelység határáig, hol egy Diadalmi kapu volt felállítva, elküldöttek a' Felséges Vendégeknek eleikbe. Minekutánna ö Felségek az ezen helységtől tsak fél órányi távolságra fekvő *Cserteszi* Olvasztóhutát megtekintették volna, a' hol a' Thesaurariusi Titoknok Mélt. Gróf

Lázár Pál ö Ng.sága ö Felségeknek fogadására követkeppen volt rendelve, és az Olvasztásmódját magoknak egészen elmondatták volna, 10 óra tájban a' *Nagyagot* koszorúformán bekerítő Hegyekre kiszegezett mozsaraknak menydörgése jelentette óhajtott közelgetéseket. A' helységbe való bemenetel harangoknak zugása, szünetnélkül való lövöldözések, a' Bányászlegényeknek parádéjok, és szakadatlan *Eljen* kiáltozások között történt meg. Midőn a' számokra Cs. K. Bányagazgató Titt. *Helbling András* úr' házánaél elkészített szálláshoz érkeztek, Cs. Kir. Thesaurarius Mélt. Gr. *Haller Gábor* úr ö Exc.jának, és az idevaló Cs. K. Bányaszámvivő Tiszt Nemes *Reichenstein Károly* úrnak volt szerentséjek ö Felségeket fogadni. Ö Felsége a' Császár ekkor mindjárt minden Bányaszteket névszerént bemutatattott a' Thesaurarius úr által magának; a' Bányászlegényeknek pedig el kellett ö Felsége előtt sorban menni. Azután még az Oskolákat és Templomokat megvizsgálták, és úgy mentek ssállásokra ö Felségek. Ebéd után, mellyen a' Thesaurarius uron, és Fő Commissariuson kívül, Bányász Tanátsos és Administrator *Kimerle*, továbbá Thesaurariusi Titoknok Mélt. Gróf *Lázár*, és a' mártisztelt *Reichenstein* uraknak is szerentséjek volt jelen lenni, a' Bányaszlátogatásához fogtak ö Felségek. Legelsőben is a' gazdag Értzkamarát azután a' mosóhelyeket nézték-meg. Megjárták ama 42 ölnyi mélységű, 740 ölnyi hosszúságú II József nevű bányavermet. Ez az egész verem, hosszában viasz gyertyákkal és illuminatziókkal ki volt világítva; különösen a' *Magdolna* nevű bányalyuk érdemel erre nézve említést. Innen az ugy nevezett *Aloyz*-hasadékjába mentek, hol ö Felsége a' Császár az éppen ott álló gazdag értz darabokból tulajdon kezével valamit letört, és magával elvitt. Azután a' veremből kijött, és a' Bányalyu-

ka' jobb oldalán a' Thesaurarius úrnak azon emlékeztető oszlopát szemlélte-meg, mellyet ö néki a' *Nagyagi* Bányasztekek azért emeltek, minthogy leg első volt, a' ki ezen bányalyuket a' magához hasonló v. nagyobb Méltóságok között megjárta, és méltóztatott ö Exc.jának Felséges megelegedését tudtára adni. Viszsa felé térttekben a' zúzó, és szűrő helyeket tekintették-meg ö Felségek. — Alkonydatkor az egész helység gyönyörűen ki volt világítva. A' körül fekvő hegyeken ö Felségeknek neveik 2 ölnyi magosságú betűkkel ki voltak rakva 's világositva, mind a' két Fels. név mellett szünet nélkül mentek a' rakéták-fel, és a' *Kalvária*-hegyen ö Felségeknek szállásával által ellenben tűzokádó hegyet ábrázoló tüzi játék volt. Míg ezek így történtek, az alatt ö Exc.jának a' Thesaurariusnak vezérlése alatt az egész Bányász legénység mu'sika szóval feltakarodott. Mind a' 400-an egyforma fekete bányász öltözetben jelentek-meg, kezeikben égő bányafáklyák, fejeken zöld sipkák voltak. Elöttök zászlójok lobogott, és a' bányászszág' tizimeirei villogtak. Így gyülekeztek a' legszebb rendel azon 3 ölnyi magosságú dupla oszlopokon álló folyosóra, melly a' Császári Koronával, és az Ország egyéb Czimereivel volt felékesítve. Ennek közepén volt egy áldozó oltár emelve, melly körül a' fel takarodott Bányász legénység az: Isten tartsd - meg *Ferencz Császárt*, elénekelte. Ezjannyra meghatotta ö Felségeknek szíveket, hogy a' már akkor beállott esős és alkalmatlan idővel nem gondolván, szobáikon kívül mulatták magokat az egész tzeremoniával. Ezen a' pompán kívül még szép volt az a' *Rhinai* módon tsinált ragyogó tűzijátékkal kiábrázoltatott *Pyramis*, mellynek két oldalain az *Austriai* 's *Bavarus* Czimerek látszottak. *September*' 25-dikén reggel távoztak-el ö Felségek *Nagyagrol*.

A' Banatusi Bányák is ditsekesznek ő Felségeknek látogatásokkal, melly tárgyról ilyen tudósítások érkeztek. *Szaszkára* az Almási Határszéi katonai kerületen és ama magas Értztermőbértzen által érkeztek ő Felségek Okt. 5-dikén. A' Bányász-Hivatal' épülete adott szállást a' Felséges utazóknak. Ide több helybeli, és Moldovai Bányász Tisztek öszveseregélvén, a' Banáti K. Bányász Direktzió' Elölülőjének vezérlése, és egy Kompánia Bányász-Katonaságnak paradézása alatt fogadták ő Felségeket. Azon a' sziklás hegyháti úton, melly *Szászkába* beviszen, 10 zöldellő boltozatok, és 2 gyönyörűen feltzifrázott Obeliskusok állittattak-fel; az előtt a' híres rézbányaverem előtt pedig, melly *Ritter Sz. Györgynek* nevezetik egy megmaradandó kő-pyramis tétett-le ezen történet emlékezetének örökösítésére. 6-dikban reggeli 7 órakor a' közep Olvasztóhutában megjelentek ő Felségek egy ón és ezüst olvasztási foglaltosságon, és annakutánna *Német Csiklován* keresztül az itt lévő réz, — és vas hámoroknak, továbbá a' réz- és ezüst huták munkálkodásaiknak megtekintése után, délre *Oraviczára* jutottak. Itt a' Bányász Direktzióhoz tartozó minden személyek, sok más egyéb Tisztviselőkkel egyetemben egy sokféle tzifraságokkal, és helyes felyülírásokkal felékesítetett Diadalmi-kapu alatt fogadták ő Felségeket. A' Diadalmi-kaputól fogva pedig egészen ő Felségeknek a' szállásokig, melly a' Banya Direktzió épületébe volt rendelve, egy virágkoszorúkkal himezett zöldellő lugosforma boltozat; volt tsinálva, mellynek ernyője alatt mentek szállásokra ő Felségek. 32 tiszta fejrbe öltözött Tisz-

ti házból való Hajadonok nyomtatott vereseket adtak által mély alázatossággal. Számos éljen kiáltások harsogtak. Az említett épület előtt egy osztály Bányász katonaság tulajdon zászlójával paradézott, és egy Kompánia állott annakutánna strázsát. Illuminatzió is lett volna, ha az esőző időnek alkalmatlansága azt meg nem gátolta volna. 7-dikben reggeli 9 órakor mind a' két Felségek a' *Jósef* örökös Bányaverméhez mentek. Ennek szájánál egy zöld levelesszín alatt az egész Értztermőbértznek lerajzolásaira, úgy nem különben az ezen vidékeken találtató ásványokra különös figyelmetességet szentelvén, annakutánna minden kísézőikkal, a' helybeli felsőbb-Tisztviselőkkel, és más Bányász Tisztekkel egyetemben méltóztattak az egész Bányavermet egy e' végre készített 4 hengeren járó 1 Lovas Vurstkotsin bejárni. Magának ezen Bányaveremnek ugyantsak méltóságos tekintete, több ezer világoknak lobogása, kellemetes musikának zengedezése, és szép illuminatzió gyönyörűségessé tették ezen föld alatt való utazást, melly különben 3-öd-fél óráig akármelley heves Természetbuvarának békességes türését is megpróbálná. 8-dikán hasonló Bányász paradék között indultak-el innen ő Felségek, mint a' milyenek közt megszállottak vala. (A többi következik).

* * *

Jobbitás. — A' mit közelébbi levelünkben a' Pesti újságból az Universitas-béli tudományok cursusáról irtunk, a' Törvényes pályára nézve úgy kell megigazítani, hogy ez nem 4, hanem 3 esztendőre határozatott, mint ezt azolta ezen újság is megigazítani jónak találta.

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó czédulában: —
Nov. 14-dik napján 297 $\frac{7}{8}$ — 17-dikén 298 $\frac{1}{3}$ — forintot.